

Leto XVIII. Stev. 260

DIREKTOR »BORBE«
VELJKO VLAHOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjevLjudska
PRAVICABORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 3. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

NAŠ PREDLOG so dolžni sprejeti

Danes se bo začela v Londonu konferenca zunanjih ministrov ZDA, Velike Britanije in Francije. Konferenco so sklicali zaradi kritičnega položaja v zvezi s Trstom. Enostranski in nezakoniti sklep o tem, naj bi odprli tržaška vrata italijanski okupaciji, je povzročil neposredno nevarnost italijanske agresije z vsemi njenimi hudimi posledicami. Na londonski konferenci bodo zato razpravljali o tem, kako najti izhod iz nevarne situacije, ki je nastala zaradi nepremišljenega dejanja britanske in ameriške vlade.

Svetovna javnost pričakuje z velikim zanimanjem, na kakšno stališče se bodo postavili predstavniki treh zapadnih velesil. Posebno pozornost pripisujejo vlogi Francije, ki ni sodelovala pri izdaji nezakonitega sklepa z dne 8. oktobra o izročitvi Trsta Italiji in ki je uradno izjavila, da je zadovoljna, ker pri tem ni sodelovala. Časniki so polni komentarjev, ki izražajo mnenja o nadaljnjem poteku dogodkov, kakor tudi razne variante glede rešitve tržaškega vprašanja. Pomembno pa je, da se večina časnikov strinja v sodbi, da je v

sedanjem trenutku najvažnejše preprečiti izbruh spopada in da bi ta problem tudi moral biti v središču pozornosti londonske konference.

Naša vlada je že v ponedeljek dopoldne dala predlog o sestanku štirih. Če bi nemudoma sklicali sestanek predstavnikov Jugoslavije, ZDA, Vel. Britanije in Italije, bi bilo možno stvarno obravnavati sedanji kritični položaj in najti konkretne ukrepe za odstranitev nevarnosti.

Sestanek, na katerem bi poleg neposredno zainteresiranih strank — Jugoslavije in Italije — sodelovali tudi predstavniki držav, ki sta neposredno odgovorni za sedanje razmere okrog Trsta, bi lahko ne samo odstranil nevarnost spopada, marveč tudi ustvaril novo, bolj zdravo vzdušje, ki bi omogočilo, da bi kasneje lahko prešli na dejansko reševanje tržaškega vprašanja.

Predlog naše vlade pomeni nedvomno najboljšo rešitev v sedanjem položaju. Ni samo konstruktiven in upravičen, marveč tudi stvaren. O tem zgovorno pravi naš predlog niso navedli nobene resne argumente.

Pred predstavniki treh zahodnih velesil, ki se bodo danes sestali v Londonu, stoji konkretna naloga, da se opredeli glede jugoslovanskega predloga. Ugledni ameriški dnevnik »Washington Post« piše v zvezi s tem: »Zahodne velesile si ne smejo dovoliti, da bi zavrnile jugoslovanski predlog glede sestanka štirih.« In res, če zahodne velesile hočejo preprečiti spopad v tem delu sveta, potem so predlog naše vlade dolžne sprejeti. J. S.

Anglo-ameriški sklep nai bi za nedoločen čas odgodili

Pariški časniki menijo, naj bi Francija to v Londonu izposlovala

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 15. okt. — Tržaška kriza je še zmeraj v središču pozornosti francoske javnosti. Pariški časniki so polni najrazličnejših vesti v zvezi s tržaškim vprašanjem. Posebno mesto zavzema informacije o večerajšnjih nedirih in demonstracijah v Trstu. Veliko pozornost je vzbudil tudi večerajšnji članek tov. Moše Pičaja sprčo diplomatskih potez Sovjetske zveze v tržaškem vprašanju. Na splošno lahko rečemo, da so v političnih krogih Zahoda sprejeli sovjetsko intervencijo v očitno zadržano. Zato se tudi čedalje bolj uveljavlja mnenje, da je prav zaradi tega potrebno, da čimprej najdemo izhod iz tržaške zagate.

»Vsak trenutek, ki mine«, piše »Aurore«, »nam omogoča, da pretehtamo pomen velike napake, ki

so jo storili Američani in Angleži glede Trsta.« To je tudi razlog, da v Parizu z veliko nestrpnostjo pričakujejo sklep, ki bo sprejel na jutrišnjem sestanku zunanjih ministrov Francije, Velike Britanije in ZDA. Nekateri celo menijo, da je srdita reakcija jugoslovanskega mnenja na enostranski in krivični sklep glede Trsta glavni razlog za sestanek treh ministrov v Londonu.

Politični opazovalci v Parizu ne izključujejo možnosti, da bo sprejel jugoslovanski predlog o sestanku štirih za ureditev tržaškega vprašanja. Nekateri celo predvidevajo možnost, da bi se številni udeleženci te konference razširilo. Tako je bilo sinoči v novinarskih krogih v Parizu slišati mnenje in pogoste kombinacije, da bi morale na tej konferenci sodelovati razen ZDA, Velike Britanije, Jugoslavije in Italije tudi Francija, Grčija in Turčija.

Nove kombinacije seveda ne presegajo okvira domnev. Izključeno pa tudi ni, da gre za poskusne balončke, ki jih nekdo spušta kot sredstvo, ki ga sodobna diplomacija zelo pogosto uporablja, zlasti v trenutkih mrzlične diplomatske dejavnosti, kakršna je prav zdaj nastala na Zahodu. Vsi politični krogi in časopisni komentatorji tja do Quai d'Orsayja pa so enodušni v mnenju, ki ga lahko povzamemo takole: prvi pogoj za izhod iz sedanje tržaške zagate je, da se odhod anglo-ameriških čet iz Trsta odgodi. To mnenje izrečno zagovarjajo vsi pariški časniki. »Evakuacija zaveznikovih čet«, piše davišnji »Figaro«, »bi morala biti že končana. Zdaj so jo za nedoločen čas odgodili.«

S. Vitorović

Nemški demokristjani o Trstu

Rim, 15. okt. (Tanjug). Italijanski uradni krogi so z nezadovoljstvom sprejeli članek predsednika nemške zvezne skupščine in podpredsednika Adenauerjeve demokratske nemške stranke Ehlersa, objavljen v listu »Rheinische Post« v zvezi z vprašanjem Tirolske. Ta ugledni nemški politik v svojem članku zahteva, naj uporabi Italija v Južni Tirolski razglašeno načelo plebiscita, ker gre za »avtentično nemško ozemlje, na katerem naj prida prebivalcem pravico, da se bodo izrekli o svoji nacionalnosti«. V istem članku Ehlers poudarja, da se je v Južni Tirolski v 30 letih priselilo nad 100.000 Italijanov.

Druga seja Zveznega izvršnega sveta

Za državnega tajnika za narodno gospodarstvo je bil imenovan Hasan Brkić, za predsednika komisije za kulturne stike s tujino pa Marko Ristić

Beograd, 15. oktobra. Danes dopoldne je bila II. seja Zveznega izvršnega sveta. Na njej je bil sprejet predlog o ratifikaciji sporazuma med FLRJ in ljudsko republiko Madžarsko o načinu preprečevanja in proučevanja incidentov na jugoslovansko-madžarski meji, podpisanega 28. avgusta t. l. v Baji, dalje sporazuma med FLRJ in ljudsko republiko Romunsko o načinu proučevanja in obravnavanja incidentov, ki bi nastali na jugoslovansko-romunski meji, podpisanega 11. septembra t. l. v Vrhu, in trgovinskega sporazuma med FLRJ in Indijo, sklenjenega 24. julija t. l. v New Delhiju.

Zvezni izvršni svet je razen tega sprejel uredbo o zemljiškem katastru, uredbo o proračunsko-upravni inspekciji, uredbo o finančni inspekciji, uredbo o inšpekciji trga, uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o tarifi davka na promet, uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe

o kontroli nad prometom z nepremičninami, uredbo o odobritvi pogodbe o zakupu kmetijskega zemljišča, uredbo o pooblastilih odborov za gospodarstvo republiških izvršnih svetov o razširitvi namembe določenih namembnih sredstev mest, mestnih občin s posebnimi pravicami in občin, uredbo o pridobitvi pravice do pokojnine in invalidnine pri težkih delih zaposlenih delavcev, odločbo o reguliranju pravice do pokojnine članov bivšega pokojniškega sklada razrednih poštarijev in delodajalcev, odločbo o vzdrževanju otrok in drugih oseb, nameščenih v socialnih ustanovah na področju drugega ljudskega odbora ali na ozemlju druge ljudske republike, uredbo o zdravilnih ter uredbo o jodiranju soli, potrebne za prehrano ljudi in domačih živali.

Zvezni izvršni svet je sklenil, da se razreši dolžnosti državnega tajnika za narodno gospodarstvo Dušan Čalić, ker odhaja na dru-

go mesto. Za državnega tajnika za narodno gospodarstvo je imenovan dosedanj član Izvršnega sveta BiH Hasan Brkić, za predsednika Komisije za kulturne stike s tujino pa je imenovan dosedanj veleposlanik v državnem tajništvu za zunanje zadeve Marko Ristić.

Zvezni izvršni svet obravnaval položaj v zvezi s tržaškim vprašanjem

Beograd, 15. oktobra. Zvezni izvršni svet je imel danes dopoldne pod predsedstvom podpredsednika Edvarda Kardelja sejo, na kateri je obravnaval najnovejši položaj v zvezi s tržaškim vprašanjem, kakor tudi ukrepe, ki jih ta položaj vsiljuje.

Seja je trajala od 10. do 11.30 ure.

Malet pri Beblerju

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Danes okrog 14. ure je državni podtajnik za zunanje zadeve sprejel obisk britanskega poslanika v Beogradu sira Ivo Malleta. Britanski veleposlanik je obiskal dr. Beblerja na svojo lastno željo.

Nove okrepitve italijanskim enotam

Nova Gorica, 15. okt. (Tanjug). Italijanske oborožene sile, ki so v bližini jugoslovanske meje že od druge polovice avgusta, so dobile nove okrepitve. Tako so opazili manjšo kolono italijanskih alpincev na planini Skarje v bližini obmejne vasi Livak. Vse kaže, da so megi te italijanske kolone nosili minometalce in strelnivo. Dne 12. oktobra sta pripeljala v smeri italijanske meje dva kamiona, polna italijanskih topničarjev. V bližini italijanske obmejne vasi Neveja je večja italijanska enota, ki šteje okrog 800 vojakov.

Prebivalstvo v Italiji je zelo razburjeno zaradi italijanskih vojaških ukrepov. To velja zlasti za slovenski del prebivalstva, ki živi v italijanskih obmejnih krajih. Opaziti je bilo tudi, da so tudi italijanski graničarji nejevoljni zaradi premikov vojske.

Fašisti divjaško napadli tržaške srednješolce

Policija je spet »zakasnila« in napadalcev sploh ni razgnala

Trst, 15. okt. (Tanjug). Danes okrog 14. je skupina fašistov divjaško napadla sprevod tržaških srednješolcev in srednješolk, ki so pod zastavo STO demonstirali po ulicah proti prihodu italijanskih čet v cono A. Do napada je prišlo na trgu Unità, kjer so se mladi Tržičani ustavili in vzklkali: »Nočemo Italije!« »Ne dopustimo, da bi drugi prodajali našo zemljo!« »Naj živi svobodni Trst!« itd.

Več policajev je gledalo, kako drvi iz najbolj zloglasne tržaške

četrti Vie Cavane proti demonstrantom skupina fašistov, pa niso ničesar storili, da bi njihov napad preprečili. Sele ko so fašisti s palicami in s pestmi navalili na srednješolce in srednješolke, je posegla vmes policija, pa še tedaj premalo odločno, tako da so fašisti malone neovirano demonstrante pretepali in jih več poškodovali. Policija napadalcev sploh ni razgnala, marveč jih je pustila, da so hodili ob demonstrantih in jih izživali. V spopadu s fašisti so tržaški mladinci

obdržali rdečo zastavo s helebardo.

Večje policijske okrepitve so prispele šele čez pol ure, in sicer potem, ko so bile demonstracije protifašistične, mladine že končane. Tedaj je policija razganjala demonstrante, fašiste v manjših skupinah pa je pustila pri miru.

Do srednješolskih demonstracij je prišlo po uspešni stavki v slovenski klasični in realni gimnaziji. Demonstranti so se najprej ustavili na trgu Venezia, kjer so poslušali kratke, bojovite govore svojih tovarišev ter vzklkali gesla proti izročitvi Trsta Italiji.

Seja angleške vlade

London, 15. okt. (Tanjug). Pod Churchillovim predsedstvom je bila danes nenadna seja angleške vlade. V pristojnih krogih pravijo, da so člani vlade obravnavali konferenco treh zunanjih ministrov, in pripominjajo, da je verjetno, da so proučili tudi položaj v angleški Gvajani.

Glede na veliko število svetnikov, povabljenih na sejo vlade, pa menijo, da so razpravljali predvsem o tržaškem vprašanju.

Pellovi predlogi so deplasirani

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Istanbul, 15. okt. — Vest, da so fašisti napadli sedež jugoslovanskega trgovinskega predstavništva v Trstu in da pri tem civilna policija ni intervenirala, je povzročila tu v Turčiji vznemirjenje. Turška javnost še vedno budno spremlja dogodke v zvezi s Trstom, politični krogi pa posvečajo veliko pozornost konferenci zunanjih ministrov v Londonu in pravijo, da lahko za trdno pričakujemo, da bo konferenca obravnavala tržaško vprašanje kot najvažnejšo točko dnevnega reda.

V zvezi z jugoslovanskim predlogom o sklicanju konference štirih v zadevi Trsta v Ankari menijo, da bi bilo nujno potrebno, da pride do takega sestanka, ker bi lahko na njem to vprašanje v celoti obravnavali.

Nekoliko začudeno so tu sprejeli vest, da Italija zahteva, naj ji najprej izroče cono A v upravo, potem pa bi privolila v takšno konferenco. Pellova zahteva, naj Jugoslavija izprazni cono B, v Turčiji ni našla resnega odmeva. V politični javnosti je deželo poudarjalo, da je Jugoslavija dobila mandat za upravljanje te cone z mirovno pogodbo z Italijo in da je zato deplasirana zahteva, naj jugoslovanske čete zdaj cono B zapuste. Takšni predlogi nikakor ne morejo prispevati k ublažitvi položaja in k iskanju koristnega izhoda, je rečeno v tukajšnjih komentarjih.

Z. Pečar

T I M E S :

Eden in Dulles bosta vsekakor pripravila odgovor na jugoslovanski predlog

Komentarji britanskega tiska o vprašanju Trsta in cone A

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 15. okt. Jugoslovanski predlog o konferenci štirih je naletel, sodeč po komentarjih v tisku, celo na močnejši odmev, kot je bilo v prvem hipu videti. Drugi jugoslovanski predlog o odstopitvi avtonomnega Trsta Italiji, ostalega dela STO pa kot avtonomne oblasti Jugoslaviji za 10 let, omenjajo kot osnovo za razpravo, o čemer »Times« danes objavlja komentar.

V političnih krogih, ki so skrbno spremljali razvoj tržaške krize

od objave anglo-ameriškega sklepa dalje, je čutili, da je trdno jugoslovansko stališče, ki se je zrcalilo v splošnem ljudskem ogorčenju in odločnem odporu nepravičnemu diktatu, napravilo globok vtis. Ogorčenje v Jugoslaviji in navdušenje v Italiji je pokazalo, kar mnogi, tako konservativci kot laburisti, odkrito poudarjajo, da ta sklep ni bil »pravično doziran«.

To se je zrcalilo tudi v nekaterih pisnih britanskih državljanih in javnih delavcih, ki so bila objavljena v londonskih časnikih, čeprav o tem veliko zgovorneje priča prav splošno razpoloženje javnega mnenja, ki, ne glede na naklonenost tej ali oni strani, sodi, da ne sodi v tradicijo britanske politike in diplomacije pridobiti si enega prijatelja, pri tem pa izgubiti drugega. Mnogi pravijo: »Bolje bi bilo, če bi s svojim sklepom pustili obe strani nezadovoljni, če že nismo mogli zadovoljiti obeh.«

Takšno razpoloženje je nedvomno vplivalo tudi na britanski tisk, ki je v začetku anglo-ameriškega sklepa branil frontalno, zatem pa se je, ker je čutil, da izgublja stik z javnim mnenjem, postavil na objektivistično stališče in skušal ubrati nekakšno srednjo pot. Opustil je stališče, da v anglo-ameriškem sklepu ni treba ničesar spremeniti.

Davišnji »Times« objavlja komentar svojega diplomatskega dopisnika pred konferenco treh zunanjih ministrov v Londonu, ki piše, da »Trst najbrž ne bo glavna točka dnevnega reda«, da pa bosta g. Eden in Dulles vsekakor sklenila, kaj naj odgovorita na jugoslovanski predlog o konferenci štirih velesil.

Ta predlog so svojčas v Foreign Officeu sprejeli zelo hladno. Današnji »Daily Herald« pa

v svojem komentarju na prvi strani ugotavlja, da si ta predlog pridobiva pristaše v Londonu in Washingtonu. Toda, ugotavlja list, Italijani pri tem niso pomagali, ker kot pogoj za udeležbo na konferenci postavljajo, naj jim izroče cono A, ali pa naj Jugoslovani izpraznijo cono B. »Timesov« diplomatski komentar pa ugotavlja, da bi bila ta konferenca koristna samo, če bi ji uspelo popolnoma rešiti vprašanje prihodnosti Trsta. »Toda«, meni komentar, »kaže, da so Jugoslovani pripravljeni tudi na neposredna pogajanja z Italijani, kolikor bi mogla potekati v mirnejšem vzdušju. To bi vsekakor godilo britanski vladi, ki že dolgo časa podpira takšen način rešitve tržaškega vprašanja,« pravi Times.

Glede predlogov predsednika Tita sklepa »Timesov« komentar, da bi jih bilo treba malo modificirati. Namreč predlog o razdelitvi STO na cone tako, da bi mesto Trst pripadalo Italiji, ostali del cone A in cone B Jugoslaviji s tem, da bo po 10 letih na obeh področjih izveden plebiscit, bi bilo treba dopolniti tako, da bi nekatere dele cone B dodali Trstu.

»Daily Telegraph« je včeraj v svojem uvodniku predlagal, naj bi Italija ne vkorakala v cono A, Jugoslavija pa naj bi umaknila svoje enote iz cone B. Tako bi ustvarili demilitarizirano področje, ki bi ga v coni A upravljala Italija, v coni B pa Jugoslavija. Ni treba posebej poudarjati, da ta »rešitev« temelji na izročitvi cone A Italiji. Prvi hip so ta predlog »Daily Telegraph« presojal kot popolnoma papirnato kombinacijo, toda kasneje je v političnih in diplomatskih krogih naletel na nekakšen odmev, iz česar je moč sklepati, da so pristaši tega predloga tudi v uradnih krogih.

B. Pešić

Za fašistično dihal smeh, za protianeksioniste pa zapor

Še nekaj podrobnosti z včerajšnjih demonstracij

Od posebnega dopisnika »Borbe«
Trst, 15. okt. — Na demonstracijah na Garibaldijevem trgu, ki so minile mirno, brez pretepa in brez nasilstva demonstrantov, je policija ostro intervenirala, toda le proti tržaškemu demokratu in protianeksionistu. Večino demonstrantov so zaprli. Policija so jih grobo potiskala in natrpali v kamione, ki jih je bilo kakih deset. Stotine policajev so blokirale pločnike na trgu. Mobilizirali so ves policijski aparat, da bi zadušil proteste tržaškega demokratičnega prebivalstva. Vse drugače pa je bilo ob napadu fašistične drhali na poslopje jugoslovanske trgovinske delegacije. Policija je mirno opazovala podjavo in Via Cicerone. Prihitiel ni noben kamion s policiji, čeprav jih je bilo v neposredni bližini dovolj.

Nasproti poslopja trgovinske delegacije v Via Cicerone je britanska vojaška policija. Policiji in angleški uslužbenici so gledali skozi okna, mirno opazovali divjanje fašistične drhali in se smejali. Sebe kasneje, ko je policija prišla intervenirati, ker je bilo že razbito vse, kar je bilo možno razbiti, so bile zavese na poslopiju britanske vojaške policije spuščene. Menda ni bilo več zanimivo. Seveda ni bil noben izmed fašistov, ki so pri tem napadu sodelovali, ujet. Iz vseh policijskih ustanov, ki smo jih vprašali, ali je bil kdo zaprt, isti odgovor:

Protest in opozorilo našega predstavnika v Trstu

Trst, 15. okt. (Tanjug) Prvi tajnik jugoslovanske delegacije v Trstu je sinoči odločno protestiral v anglo-ameriški upravi zaradi divjanskega in organiziranega napada skupine fašistov na prostore jugoslovanskega trgovinskega zastopstva, hude škode, ki je bila potem povzročena, telesnih poškodb enega izmed uslužbenecv, kakor tudi zato, ker policija ni hotela pravočasno posredovati.

Jugoslovanski predstavnik je hkrati opozoril anglo-ameriške vojaške oblasti, da so fašistični banditi poskušali napasti tudi poslopje, v katerem stanujejo družine uslužbenecv jugoslovanske delegacije v Trstu in kjer so bile v tistem trenutku samo ženske in otroci.

Anglo-ameriško vojaško upravo je tudi obvestil, da so mnogi jugoslovanski predstavniki ogroženi. Polkovnik Miller, pri katerem je protestiral, je obljubil, da bo postavil eno policijsko stražo pred poslopje dopisništva Tanjuga in stanovanje Tanjugovega dopisnika, ker so le-temu včeraj in danes grozili.

Polkovnik Miller je tudi obljubil jugoslovanskemu predstavniku, da policija v bodoče ne bo oklevala, kadar bo treba posredovati, in da bo takoj ukrenila vse potrebno.

ITALIJA SE MORA ZBUDITI iz svojih megalomanskih sanj

Zahodnonemški tisk zahteva, naj tržaško vprašanje
v Londonu rešijo v interesu miru

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Bonn, 15. oktobra

V bonnskih političnih krogih in javnosti so sprejeli vest o londonskem sestanku z odobravanjem in olajšanjem, pri tem pa v glavnem poudarjajo dva momenta: prvič, da se je pokazalo, da je anglo-ameriški račun napačen, drugič, da mora Italija zbuditi iz svojih megalomanskih sanj »velike matere domovine«. Komaj je minilo prvo prijetno presenečenje v Italiji in prva osuplost pri mnogih Tržačanin spriču sklepa Angloslovov o priključitvi cone A Italiji, že je iredentna kot lačen volk znova zahrbtno zatulila, da cone B in vsa Istra še niso »osvojenec«. Uvodnik poudarja, da reakcija jugo-

»Ne, nikogar ni... Napadalec niso znani.«

Naj torej navedemo nekaj možnosti, ki bi lahko omogočile policiji, da bi — ko bi to hotela — zaprla in kaznovala napadalec. Eden izmed njih je študent Lami z Opčin, sin italijanskega polkovnika, ki je padel v »slavni« italijanski gonji v Afriki (ki je bila, mimogrede povedano, usmerjena proti istim Angležem, ki so zdaj mirno opazovali napad Lamičevega sina na jugoslovansko trgovinsko delegacijo); drugi pa je njegov prijatelj Terrero, tudi študent in tudi z Opčin.

Dalje: za razbitje demonstracij tržaškega demokratičnega prebivalstva so včeraj privedli čete fašistov iz Verone in Padove. Te skupine so sodelovale tudi pri napadu na poslopje v Via Cicerone. Te skupine so zmotno napadle trdiko »Silpa« — napad je bil dejansko namenjen poslovnim prostorom tržaške Fronte neodvisnosti. Veronski in padovski fašisti, ki ne poznajo Trsta, so se zmotili in planili v prostore, ki jih po načrtu ne bi bilo treba demolitirati. Posledica te »napake« v organizaciji fašističnega napada na demokratske ustanove v Trstu je nekaj hudo ranjenih Italijanov. Policija, ki baje »ščiti red in mir v Trstu«, pa še vedno zatrjuje, da ne pozna teh dejstev. Saj jih noče poznati...

CRNI TEROR

Kot so se v nedavni preteklosti pojavile fašistične skvadre, ki so 1946. leta izvajale teror nad demokratskim prebivalstvom, so se včeraj kradoma pojavljale nove skupine fašistov, ki so se tokrat zbrali okrog organizacij z značilnimi nazivi »Džara-bule« in »Aduna« itd. Italijanske oficirje danes v civilu vtihotaplajo v Trst, kjer ustanavljajo teroristične fašistične skupine. Za razbitje gibanja demokratičnega prebivalstva pošiljajo v mesto proslule

DEMOKRATIČNO PREBIVALSTVO TRSTA OSTRO OBDOJA NAPAD FAŠISTOV NA PROSTORE JUGO- SLOVANSKE GOSPODARSKE DELEGACIJE

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Trst, 15. okt. — Vse demokratično tržaško prebivalstvo, slovensko in italijansko, je ostro obsodilo sročnji zverinski napad fašistične drhali na prostore jugoslovanske trgovinske delegacije sredi Trsta, v neposredni bližini mnogih anglo-ameriških policijskih ustanov, ki se jim z intervencijo ni mudilo.

»S tem barbarskim napadom«, piše »Primorski dnevnik«, je imperialistična Italija pred vsem svetom pokazala, da prinaša v Trst razbojništvo in ubijanje, kakršno je prinesla z okupacijo po letu 1918 predfašistična in fašistična Italija, kakršno je pofašistična Italija leta 1947 prinesla v Gorico in kakršno še zmeraj uveljavlja nad Slovenci v Italiji, zlasti v Beneški Sloveniji.

Iredentistični »Giornale di

fašiste iz bližnjih italijanskih mest Verone in Padove.

Vse to pa pomeni le eno — Trstu grozi teror mračnih fašističnih sil, ki pod trdiko »novega« iredentističnega gibanja žele nadaljevati Mussolinijevo politiko iztrebljanja slovenskega prebivalstva v Trstu in coni A. Pred duri je črni teror, ki poteka pod okriljem istih sil, ki so zapeljale Washington in London do tega, da sta izdala zloglasni sklep, ki je ogorčil in globoko užalil vse jugoslovanske narode in vse demokratsko človeštvo.

Zato postaja ne le v docela slovenskih vaseh v coni A, marveč tudi na vsem področju cone A in mesta Trsta čedalje glasnejša zahteva po zaščiti pred temi mračnimi silami. Če independentistične in protianeksionistične skupine v Trstu zdaj vedno več govore o Jugoslaviji kot tistem elementu, ki bi zagotovil mir in svobodo v tem delu sveta, je to le znak, da je dozorelo mnenje, da bi lahko razvoj položaja zaradi nepravilnega sklepa Washingtona in Londona lahko privedel do nadaljnje zaostrojitve že zdaj kritičnega položaja, do starega sistema zatiranja vsega demokratskega življa, do ogrožanja človeških življenj.

Kaj bi na primer bilo včeraj, ko bi policija, ki je polnih 15 minut zamudila na intervencijo pred poslopje jugoslovanske trgovinske delegacije v Trstu, zamudila le še kakšne dve ali tri minute. Kaj bi jutri ali pojutrišnjem, ko se bo ista fašistična drhal dvignila proti vsaki slovenski hiši in proti vsaki hiši, v kateri žive — na Opčinah, v Trstu ali Bazovici — demokratično misleči ljudje, ki jim ni po volji tak zalet sil mračne preteklosti? In vendar je tem mračnim silam spet dana priloženost — s tiste strani, s katere je po 1945. letu ni bilo pričakovati — da uresničijo svoje mračne načrte...

S. Glumac

Trieste, posredno priznava, da so jugoslovansko gospodarsko delegacijo napadle fašistične tolpe, ki so se zadnje dni vtihotapile v Trst. Časnik dalje naravnost poudarja, da policija ni hotela posredovati, da bi preprečila divjaki napad na poslopje jugoslovanske trgovinske delegacije in da niti angleška vojaška policija ni intervenirala, čeprav je njen sedež nasproti napadenemu poslopiju.

Iredentistični »Giornale di Trieste« pa ni napisal niti besede o tem, da so fašisti ob napadu na jugoslovansko trgovinsko delegacijo in ob vdoru v prostore marsikaj ukradli, ter prikrivati tudi dejstvo, da so za to vandalsko dejanje že prej vedeli mnogi, med njimi tudi »Giornale di Trieste«, saj se sicer pred poslopijem jugoslovanske gospodarske delegacije ne bi zbrali vsi fotoreportarji tržaških iredentističnih časnikov.

S. G.

Z VSEH STRANI SVETA

OKZN Skrbniški odbor o suverenosti Nove Gvineje

New York, 15. oktobra (UP). — Na včerajšnji seji Skrbniškega odbora Generalne skupščine je bilo sproženo vprašanje suverenosti zahodnega dela Nove Gvineje. Indonezijski delegat je zahteval, naj bi to ozemlje prišlo pod indonezijsko suverenost, zastopnik Nizozemske pa je temu nasprotoval, češ da je ta del Nove Gvineje vedno bil nizozemski.

GRČIJA

Grčija pripravljena skleniti trgovinski sporazum z Romunijo

Athene, 15. okt. (Agencija Athene). — Grški zunanji minister Stefanos Stefanopoulos je odgovoril na željo romunske vlade, da bi obnovila trgovinske razmere in diplomatske odnose z Grčijo in v ta namen pooblastil grškega veleposlanika v Moskvi, naj preko romunskega veleposlanika v Moskvi sporoči romunski vladi, da je Grčija pripravljena skleniti trgovinski sporazum z Romunijo in takoj začeti trgovinske izmenjave.

Glede vzpostavljanja diplomatskih odnosov je Stefanopoulos pooblastil grškega veleposlanika v Moskvi, naj se seznani z romunskim stališčem glede postopka za doseg diplomatskih odnosov.

ZDA

Tarchiani se je izmaknil novinarjem

Washington, 15. okt. (Tanjug). — Italijanski veleposlanik v Washingtonu Tarchiani je na lastno željo obiskal včeraj ameriškega zunanjega ministra Dullesa, pred tem je le-ta odpoval v London. Krog italijanskega ambasadata poudarja, da je bil obisk v zvezi z razgovori med Dullesom in državinim tajnikom za zunanje zadeve Kočo Popovićem.

Po sestanku je Tarchiani prihitiel iz kabineta zunanjega ministarstva in izjavil

Te dni so organizacije SZDL v Ljubljani pospešile priprave na bližnje volitve in prirejajo v ta namen številna predvolilna zborovanja, na katerih razpravljajo največ o kandidatih, o naši gospodarski graditvi, o mine pa sestanek, kjer volivci ne bi dali tudi duška svojemu ogorčenju nad imperialističnim barantanjem za Trst. Danes je bilo najpomembnejše predvolilno zborovanje v Ljubljani na Taboru. Ni bilo treba nobenih posebnih vabil, ne plakatov, sporočilo je šlo od ust do ust, od človeka do človeka. Na Tabor niso prišli ljudje samo s tamkajšnjih terenov, ampak tudi iz ostalih predelov mesta. Dvorana je bila premajhna, zato je bilo zborovanje na vrtu, kjer se je zbralo nad 30.000 volivcev.

Prvi je spregovoril volivcem član Glavnega odbora SZDL Slovenije dr. Marjan Dermastja. Med drugim je poudaril, da so bližnje

Mirovna pogodba z Italijo ne predvideva zamenjave mandata S sestanka tržaških pravnikov

Trst, 15. okt. (Tanjug). — Na svojem sestanku je društvo tržaških pravnikov »Pravnik« ugotovilo, da sta dve zahodni sil s svojim sklepom 8. oktobra očitno prekršili določbe mirovne pogodbe z Italijo ter se tako izneverili zaupanju držav, ki so to pogodbo podpisale in ratificirale. »Mirovna pogodba z Italijo«, pravi resolucija tržaških pravnikov, »ne predvideva zamenjave mandata, še manj pa, da bi bilo možno mandat prenesti na Italijo, ki se je po izgubljeni napadalni vojni morala po 21. členu mirovne pogodbe odpovedati pravici do STO — na tisto Italijo, ki je med 25-letno vladavino v teh krajih brezobzirno teptala temeljne pravice slovenskega in hrvaškega prebivalstva.

»Med našim ljudstvom«, nadaljuje resolucija tržaških pravnikov, »je zavladalo veliko ogorčenje, ko se je izvedelo, da sta se dve veliki sili odpovedali načelom boja proti fašizmu in se izneverili izvajanju obveznosti, ki izvirajo iz mirovne pogodbe. Tako sta v tem delu Evrope ustvarili atmosfero brezpravja, v kateri morajo prizadeta ljudstva braniti kot vedno in znajo svoje

Včerajšnji »New York Times« je objavil poročilo svojega beograjskega dopisnika, ki popolnoma resno zatrjuje, da bi jugoslovanska vlada »dovolila« Italiji prevzeti mesto Trst in cone A STO, če bi dobila ameriško-britanska zagotovila proti nadaljnemu ekspanzionizmu do Jugoslavije. Jugoslavija »mislil pri tem zlasti na ekspanzijo vzdolž dalmatinske obale«. Pravi, da je naša vlada že zahtevala taka zagotovila. Vsebinska tega poročila vsiljuje vprašanje, kako močno večih ljudi je na najrazličnejših

radovednim novinarjem, da lahko izjavi samo, da »kar se tiče Italije, ni ničesar novega«. Glede tržaškega vprašanja. Na vprašanje, ali Italija še vedno zahteva cone B in se opira na tristransko deklaracijo, je Tarchiani odgovoril, da je Pella o tem dal mnogo izjav, iz česar so novinarji razbrali, da cone B še nadalje zahteva. Na vprašanje, kaj misli o razgovorih štiri, ki jih predlaga Jugoslavija, italijanski veleposlanik ni hotel dati neposredne odgovora. Na vztrajna prižigavanja novinarjev je odgovarjal samo z nasmehom, ko pa je iz neke sope prišel nemški poslanik Krekelcer, se je dobesedno skril za njegov hrbet in stopil v dvigalo.

ZAHODNA NEMCIJA

Italijanski protest zaradi izjave o Trstu

Bonn, 15. okt. (AFP). — Italijanska vlada je protestirala pri bonnski vladi zaradi izjave liberalnega poslance Mendea v zvezi s tržaškim vprašanjem. Mendea je nedavno bonnskemu dopisniku Tanjuga izjavil, da je po njegovem mnenju internacionalizacija Trsta, kot jo je predlagal maršal Tito, najboljša rešitev. Italijanska vlada je tudi protestirala zaradi splošnega stališča nemškega tiska do tržaškega vprašanja.

AVSTRIJA

Sovjetski delegati prišli na kongres brez vizumov

Dunaj, 14. okt. (Tanjug). — Avstrijski notranji minister Helmer je izločil protest pri centralni sovjetski komandaturi, ker so sovjetski delegati na kominformovski kongres sindikatov prišli brez vizumov. To vest je javnost obsodila in označila kot kršitev predpisov, po katerih imajo pravico do tega samo pripadniki vojske okupacijskih sil. Po ukazih policijskega poveljnika v sovjetski coni Dunaja se delegatom na omenjenem kongresu sploh ni bilo treba prijaviti policijski in vpisati v hotelsko knjigo, kar je sicer predpisano za vse potnike, ki pridejo na Dunaj.

volitve potrebne tudi za to, ker se lotevamo novih oblik upravljanja, še večje decentralizacije in krepitve komunalne samouprave. Potem ko je govoril o porastu naših materialnih sil, je omenil, da je letos porastla proizvodnja v državi za 7 %, drugo leto bo porasla za 14 %, leta 1955 pa za več kakor 20 %. Ko primerjamo investicije, lahko ugotovimo, da je LR Slovenija dobila povprečno na prebivalca relativno največ investicij kljub temu, da smo se pravilno orientirali na razvoj zastarelih predelov v državi. V bodoče ne smemo širiti investicijske fronte, ampak se bomo osredotočili na hitro gradnjo, da bodo objekti bržko močnejše začeli producirati. Leta 1959 je celokupna produkcija električne energije znašala 550 milijonov kWh, sedaj pa znaša 1046 milijonov kWh, ko bodo naše centrale dograjene, pa bo ta produkcija znašala 1.880 milijonov kWh. Podobno je napredovala proizvodnja tudi v mnogih drugih industrijskih panogah.

Tarchiani, Trst in televizija

Italijanski poslanik v Washingtonu Tarchiani je dvakrat odklonil ponudbo ameriški televizijski postaji, naj bi sam in pa naš veleposlanik Popović v neki oddaji povedala stališče svojih vlad glede tržaškega problema.

Tako do tega televizijskega dialoga ni prišlo.

Morda je veleposlanik Tarchiani čutil, da bo ob srečanju z našimi resnimi in utemeljenimi razlogi zašel v neroden položaj, da bo moral pred večjim številom gledalcev in poslušalcev doživeti poraz z nevzdržnimi in smešnimi tezami njegove vlade.

Morda pa se je ravnal po starem rimskem dogovoru, da ni primerno izven meja svoje države potegovati se za italijanske revandikacije in ekspanzionizem, če v neposredni bližini ni nobenega močnejšega dejanskega zaščitnika.

DANES PO SVETU „SALOMONSKA“ MODROST

vzrokov, trenutno veseno kakšnih, pri svojem razsojanju popolnoma zanemariti logiko in priti do takšnih absurdnih in smešnih sklepov.

Smešno je in mlo rečeno, brez miselnosti, če nekdaj, ki pozna naše stališče, trdi, da bi Jugoslavija na ljubo nekakšnih zagotovil proti italijanskemu ekspanzionizmu do ostalega ozemlja v odnošnosti privolila v ekspanzijo Rima do mesta Trsta in cone A. V Jugoslaviji ni nikogar, ki bi kaj takega mislil. Res prava »salomonska« modrost! Dajte del svojega ozemlja Italiji pa boste

JAPONSKA Okasaki razpravljaj o vprašanju reparacij

Hongkong, 15. okt. (UP). — Japonski zunanji minister Kačuo Okasaki je izjavil danes na tiskovni konferenci, da bodo plodovi njegove misije po azijskih deželah kasneje pokazali, ali je dosegel uspehe. Okasaki je obiskal Filipine, Indonezijo in Burmo in je z odnoinimi predstavniki vlad razpravljaj predvsem o vprašanju reparacij. Okasaki je sicer izjavil, da se Japonska ne izogiba svojim obveznostim, ki izvirajo iz mirovne pogodbe, toda v Manili, Džakarti in Rangu vlad razočaranje, ker razgovori niso privedli do nobenih rezultatov glede plačila reparacij.

KOREJA Odobritev indijskim oboroženim silam

Pan Mun Jom, 15. oktobra (UP). — Novtralna komisija za reparacije je odobrila indijskim oboroženim silam, ki vražijo ujete, da lahko s silo privedejo ujete pred kitajsko-severnokorejske predstavnike, če bo to potrebno. Gre namreč za dajanje pojasnila ujnikom, ki nečije biti repatriirani. Predsednik komisije, indijski general Timaja, je izjavil, da je ujnikom dal rok do danes opoldne, potem pa bo veljavna odobritev, da je dala indijskim »stražarjem« mislija, da lahko namreč s silo privedejo ujete pred predstavnike kitajsko-severnokorejskega poveljstva.

Še 15 milijonov dolarjev za obnovo Koreje

New York, 15. okt. (USIS). — Uprava za užitni narodov za obnovo Koreje je včeraj sporočila, da so ZDA dale še 15 milijonov dolarjev za obnovo Koreje, ta dala znaša »kupec znesek, ki so ga ZDA dale v ta namen, 95,75 milijonov dolarjev.

Vlade 33 držav so se obvezale, da bodo dale za obnovo Koreje 507,5 milijonov dolarjev. Od tega zneska je 28 držav vplačalo doslej 93,7 milijonov dolarjev.

čep rav nas je suša oškodovala za nad 100 milijonov dolarjev.

Marsikdo bo pri tem razmišljal, zakaj se ni tem rezultatom primerno dvignila tudi življenjska raven ljudi. Za to je več vzrokov. Prvenstveno smo se morali lotiti gradnje težke industrije, zato je zaostal razvoj predelovalne industrije, industrije za široko potrošnjo ter kmetijstva. Letos smo dali 22 % narodnega dohodka za osnovne investicije, kljub lanskemu sušu, kar predstavlja veliki napor in žrtve naših ljudi za svoj budočnost. Hkrati pa smo dajali, ki smo zaradi zunanjih okoliščin prisiljeni dati za opremo naše ljudske armade sorazmerno več sredstev, kot katerakoli druga država.

Ko smo se začeli pripravljati na te volitve, je kakor strela z jasnega neba udarila med nas vest o imperialistični kupčiji s Trstom. Na to mešetarjenje pa smo odgovorili na način, ki je edino primeren in edino močnejše. Nismo klonili pred Sovjetsko zvezdo, čeprav smo bili sami, prav tako ne bomo klonili pred nobeno drugo agresijo. Mi ne želimo vojne, mi smo življenjsko zainteresirani na tem, da v miru gradimo socialistično domovino. Toda kupčije z našimi svetimi interesi ne bomo dovolili nikoli in nikomur. To naj vedo mešetarji vseh vrst, tako oni na zahodu kot oni na vzhodu. Nismo pozabili nasilstva, ko so nas prvi z ultimatom, drugi pa s puščanjem na cedilu izrinili iz Trsta, katerega smo osvobodili z lastnimi silami in žrtvami. Nismo pozabili na krivico, ki nam je bila prizadeta z mirovno pogodbo. Gospodje, ki so imeli nalogo, da ugotove, kje žive Slovenci, so gotovo hodili po naših krajih z vato v ušesih in črnimi očali na očeh, da niso gledali resnice, ker jim je tako maralovala njihova kramarska duša. Na to mešetarsko družino pa plava še papežev blagoslov. Tudi Sovjetska zveza si je oblekla plašč zaščitnika miru in izpolnjevalca mirovne pogodbe ter hoče zavbiti nepoštene ljudi na tanek led. S tem bi Sovjetska zveza rada pridobila nazaj svoje zaigrane pozicije. Toda ta vaba je preveč umazana, da bi nas mogla preslepiti.

Za to, Marjan Dermastja sta govorila še sindikalni funkcionar Lojze Očepel in delavka iz Saturnusa tov. Stefka Dežman. Ob koncu zborovanja so volivci poslali resolucijo Izvršnemu svetu FLRJ. V resoluciji so obsodili imperialistične nakane glede Trsta.

Dosledno izdajstvo in dosledni izdaci

Nekakšnega emigrantskega kongresa v Benetkah se udeležuje tudi zunanji izdajalec naših narodov Konstantin Fotić kot »vodja srbske emigrantske delegacije«. Fotićevotovanje in vzdrževanje so najbrž plačali Italijani. Ta kongres in Fotić sta jim potrebna za propagandno podporo v njihovih imperialističnih naklepih proti Jugoslaviji. Današnja poročila iredentističnega časnika »Messaggero Veneto« pravijo, da je Fotić izjavil, »da v tržaškem vprašanju ne gre za nikakršno pravilne zahteve Jugoslavije, niti za zaroto imperialističnih sil proti svobodi naših narodov v coni A in Trstu.«

»Po naročilu organizirane klavrne manifestacije«, pravi Fotić v katerih prebivalstvo sodeluje samo zato, ker jih nanje gonil politija (za kar imamo dokaze v jugoslovanskem tisku), delansko ne ustrezajo čustvom narodov Jugoslavije. Manifestacije so organizirane zato, da bi obdržali v zabodli vlado zahodnih demokratov in javno mnenje, kakor tudi zato, da bi pokazali, da je alarm, ki ga je sprožil Tito, bil posledica take imenovane pritiska ljudstva...

Ko smo sramotno izjavo po diklatu svojih gospodarjev, Fotić pravi, »da je treba tržaško vprašanje obravnavati po komunistični poti, ki zahteva italijanski in jugoslovanski koristim, a prebivalcem.« Isto pravilo tudi sedanjemu Mussolinijevu nasledniku. Izdajalska emigracija je do slednja sama sebi.

S. Glumac

R. Vujočić

STARA NAPAKA V NOVI OBLIKI

Po poročilih, ki jih vsak dan dobiva naše uredništvo, lahko sklepamo, da v mnogih krajih ženske nezadostno sodelujejo v predvolilni kampanji. Ponavljajo se iste slabosti, ki je bila značilna tudi za lanske volitve v lokalne organe ljudske oblasti.

Ženske slabo obiskujejo številne zbornice volivcev, ki jih te dni obiskujejo široki krogi. Mnogo žensk se izgovarja, češ da so preobremenjene z delom doma, posamezna ženska društva in organizacije Socialistične zveze pa se s tem izgovorom tebi nič ne menijo pomirjati. Tu pa tam je najti tudi komuniste, ki sodijo, da je moč mnoge politične naloge, pa tudi zbornice volivcev opraviti brez žensk. Takšno gledišče je bistveno škodljivo, zlasti če gre za tako pomembno politično manifestacijo, kot so volitve, kjer so ženske in moški v enaki meri prizadeti.

In ne samo to. Del žensk tudi misli, da je vendarle bolje voliti moške kot ženske v predstavniške telesa, ker baje takšnim dolžnostim niso dolžne. Takšnega mnenja so tudi delavke sarajevskih podjetij »Ključ« in »Alija Alijagić«. Čeprav je v njih zaposleno okrog 90 % žensk, vendar niso predložile nobene tovaršnice za predložila v Svet proizvajalcev. Tako so storile tudi delavke tovarne konzerv »Vojvodina« v Subotici.

V nekaterih okrajih ženske sploh slabo sodelujejo v političnem življenju. Malo obiskujejo zbornice in konference. V posameznih krajih pa ne predlagajo dovolj žensk na liste kandidatov za zvezne in republiške poslance.

Vse to priča, da je treba aktivizirati žensk posvetiti veliko večjo pozornost, da se je treba povsod in ob vsaki priložnosti boriti proti raznim nazadnjaškim nazorom, ki teže po tem, da bi ženske pasivizirali in jih izločili iz sodelovanja v javnem in političnem življenju. To je zlasti važno v teh dneh pred parlamentarnimi volitvami.

Čudna trgovska praksa

Med trgovskimi podjetji so v navadi poslovne metode, ki niso sicer nikjer zapisane, jih je pa zakonika praksa. Eno izmed takih nenapisanih pravil je tudi način plačevanja med podjetji. To pravilo je, da — podjetje plača fakturo šele, ko prejme blago. To je tudi razumljivo. Nemogoče je plačevati blago vnaprej, saj dejstveno nakupni stroški mnogo-

Ostro obsojamo nenاسitnost spekulatov

Ko se je vprašanje Trsta zadnje dni zaostrojilo in ko je vse pošteno ljudstvo naše domovine ogorčeno in javno protestiralo proti nenاسitnemu italijanskemu imperializmu in bo se protestiralo vse do pravične rešitve vprašanja Trsta, so nekateri ljudje tudi pri nas mislili, da je prišel nji-hov čas. Nekateri kmetje iz okolice Jesenice, pa tudi nekateri Jesenčani so navallili na trgovine ter začeli nakupovati kar po 100 in še več kilogramov krušne moke in po nepotrebnem kopičiti zaloge ter tako ustvarjati vojno psihozo na svoj način. Si-ker je take hijene v človeški podobni najti povsod na svetu, ali pri nas, v socialistični državi, pa bi se kaj ta-kega res ne bi smelo več dogajati. Ali so ti nenاسitni lakomniki kaj po-mislili, da s kopiženjem lastnih zalog odjedajo vsakdanji kruh tistim dru-žinam, ki se dostojno in pošteno pre-življajo iz meseca v mesec?

ILUSTRIRALA CUCA SOKIC

Vojna je malone povsem izenačila njihove obleke, le kaka peča ali predpasnik ali odloemek pogovora kaže, iz katerega kraja je ta ali ona skupina. Beležimo: gorski okraj, Kordun, Banija, Lika, Dalmacija, Zagorje, Hrvatsko Primorje, Bosanska Krajina, Šibenik, Karlovac, Beograd, Zagreb, Cetinje, Drvar, Ključ, vojska.

Zvečer se je začela svečana seja. Slika na steni dvorane pa zgo-vorno govori. Povečana Pipova risba, pripravljena za naslovno stran »Žene danes«, ki jo bomo izdali zdaj prvokrat v vojni, označuje celo dobo, v katero so stopile ženske — s puško.

Tovariš Tito je prišel na svečano sejo.

»Ponosen sem na to, da sem na čelu cele vojske, v kateri je zelo mnogo žensk... po svojem junaštvu, po svoji žilavosti so bile in so na prvem mestu in v prvih vrstah... sposobne tudi... da se bore s puško v roki... da vladajo... in da imajo oblast v rokah... morda kdo zunaj sanjari, da se bo začelo v Jugoslaviji spet po starem... za to stvarjo naših žensk bo stala naša vojska...«

To takoj tu zabeležim, potrebno mi je tudi za naš časnik. Obtečene za svoj praznik v nekoliko oguljene obleke beležijo podatke o seji tudi kmečke žene s trdimi rokami v beležnice.

Pravijo: zgodovinski prelom med kmetičami naše dežele. In to drži. Vso globino tega preloma pa si lahko čutil samo takrat,

Naša enotnost in odločnost sta močno orožje

Ljubljana, 15. oktobra. Danes popoldne je bila XV. skupna seja Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev Mestnega zbora in Zbora bora Ljubljane. Otvoril jo je predsednik MLO Heli Modic, ki je delal, da predstavljamo političnega, gospodarskega in kulturnega življenja centra Slovenije ne morejo biti mimo zadnjih dogodkov v zvezi s Trstom. Zato je predlagal, da naj se pred prihodom na dnevni red razpravlja o problemu Trsta.

Prvi se je priglasiel k besedi sekretar Mestnega komiteja ZKS tov. Vlado Krivic, ki je v svojem govoru poudaril, da smo s svojo odločnostjo že dosegli, da Italijanske čete niso vkorakale v Trst. Kot je nekdo odločno maršala Tita med vojno prepredila da se angleške in

ameriške čete niso izkrcale v Dal-macijo, kot je leta 1948 naša odločnost in enotnost pripomogla k temu, da smo se rešili pritiska Sovjetov, tako smo tudi sedaj z odločnostjo in enot-nostjo stališcem vseh jugoslovanskih narodov preprečili novo nasilje nad našim narodom. Čeprav se se proti nam obrnili v pogledu Trsta tako Angličani kot Američani, Italijani, Vatikan s papežem na čelu in vsi reakcionarji, so se vsem tem pridru-žili tudi Sovjeti. Njihovo stališče je še bolj škodljivo interesom Jugosla-vije, saj sovjetski predlog ne po-stavlja samo vprašanje cone A, tem-več tudi cone B. Razen tega, da smo z odločnim stališčem preprečili, da bi Italijani v paradnih uniformah vko-rakali v Trst, pa smo tudi dosegli, da je pri vseh poštenih ljudeh v

svetu že prevladalo mnenje, da trža-škega vprašanja ni mogoče reševati brez sodelovanja naše države. »Borba seveda ni končana.« Je nadaljeval tovariš Krivic. »Mi smo šele odv-rnili prvi napad. Borba tudi ne bo lahka in se ne bo hitro končala. Zato je naloga Mestnega ljudskega odbo-ra, da ne dovoli nobenih pojavov, ki bi slabili našo enotnost in da se od-ločno zoperstavi proti vsem pojavom egoizma in pančarstva.« V zvezi s tem je tov. Krivic dodal še nekaj misli o tem, kako naj se borimo proti takšnim pojavom.

Za njim je spregovorila predse-dnik gospodarskega sveta MLO Mara-bona s t.j.a., ki je omenila pred-vsem ukrepe, ki jih je gospodarski svet podvzel za zagotovitev normal-ne preskrbe Ljubljane z živili. Po-vedala je, kako so se že takoj prila-dali, ko so se pojavile vesti v zvezi s Trstom, pojavili spekulanti, pred-vsem obrtniki in kmetje, ki imajo do-volj denarja, in navallili na trgovine ter se začeli prekomerno zalagati z živili. Kljub temu, da so bila trgo-vska podjetja Ljubljane že v petek popoldne obveščena, da naj prodajajo samo normalne količine in samo stalnim strankam, so se pojavile ne-rednosti, ker se poslovalci niso dr-žali navodil. Trgovska inspekcija je odkrila v nekaterih trgovinah razne nerednosti, pri težjih prekrških pa so bile trgovine zaprte. Tako so za-prili poslovalce na Tržaški 8, na Vi-ški cesti, v Povšetovi, poslovalnice KZ Tačen, KZ Rudnik, KZ Savlje, trgovino podjetja »Roznik« v Savljah, na Poljanski cesti 73 in eno na Lavrici. Kljub vsem opozorilom pa je še danes poslovalci na trgovine v Njegoševi ulici prodala nekaj kme-tič 120 kg moke in 80 kg sladkora. Organi trgovinske inspekcije in Ljud-ske milice so preprečili to špekula-cijo in zaplenili blago, poslovalci pa je bila aretirana. Tovarišica Der-mastja je poudarila, da je blaga do-volj, težave pa lahko nastopijo sa-mo, če potrošniki in poslovalci trgo-vne ne bodo disciplinirani. Sicer pa bo trgovska mreža še naprej redno dobivala živila v enakih količinah kot doslej.

Odbornik Marjan Urbančič je nato predlagal, da skupščina pošlje pisma vsem občinskim odborom na ozemlju cone A ter protestno brzojavko Se-kretariatu za zunanje zadeve. Glede na nocojšnje manifestacije je bila seja prekinjena. Nadaljevala pa se bo jutri popoldne.

R.

SKRBE VOLILNE PRIPRAVE V GORNJI RADGONI IN APAŠKI KOTLINI

Na področju občinskega ljud-skega odbora mestne občine Gorn-ja Radgona so sestavili osem-člansko komisijo, ki bo skrbela za politično in tehnično izvedbo vo-litev v Zvezni in Republiški svet ter v svete proizvajalcev. V teh dneh imajo sestanke po vseh vo-lilnih enotah, v posameznih va-seh in zasedanjih. Na njih razprav-ljajo o volitvah, o politični, gos-podarski in kulturno-prosvetni dejavnosti svojega kraja. Od 18. oktobra dalje bodo prirejali zbornice volivcev v večjih krajih ob-čine. Socialistična zveza je pridobi-la vse množične organizacije, da bodo sodelovale pri pripravah za volitve. Minulo nedeljo so

R.

Veliko predvolilno zborovanje v Celju se je spremenilo v demonstracijo

Celje, 14. okt. — Na predvo-lilno zborovanje, ki so ga pripra-vili v sindikalni dvorani, je pri-šlo toliko ljudi, da so ga morali imeti kar na prostem, na Trgu Svobode. Zbranim volivcem je govoril tov. Ivan Potrč in sicer o prispevku jugoslovanskih na-rodov v drugi svetovni vojni, o izgradnji socializma in mešetar-jenju s Trstom. Zborovanje se je razvilo v ogorčene demonstracije, ki so trajale od pete do sedme ure.

C.

Nikdar v zgodovini ni naših narodnih interesov branila tako enotna volja vseh jugoslovanskih narodov

S protestnega zborovanja Slovenske akademije znanosti in umetnosti so poslali protestno brzojavko Izvršnemu svetu FLRJ in Organizaciji združenih narodov

Ljubljana, 15. okt. Danes do-poldne so se zbrali člani Slo-venske akademije znanosti in umetnosti ter delovni kolektivi te ustanove na protestno zboro-vanje proti krivični in samo-voljni odločitvi britanske in ameriške vlade glede Trsta. Na zborovanju je govoril predse-dnik Akademije Josip Vidmar. S protestnega zborovanja so po-slali Izvršnemu svetu FLRJ in OZN naslednjo protestno resolu-cijo:

Z ogorčenjem, ki ga deli z vsi našo javnostjo in z vsemi na-rodni Jugoslavije, spremlja Slo-venska akademija znanosti in umetnosti potek spora o Svobodnem tržaškem ozemlju, ki ga je povzročila krivična in samovoljna odločitev britanske in ameri-ške vlade, da svoj mandat za upravljanje cone A prepustita Italiji. Sklep obeh imenovanih vlad ne ogroža samo naših na-rodnih interesov, marveč naspro-

PRED PARLAMENTARNIMI VOLITVAMI Tovariš Franc Leskošek bo kandidiral v Celju

Celje, 15. okt. — Prvi zboro-volivcev so se začeli minulo ne-deljo v jeku najbolj ogorčenih demonstracij, na katerih so vo-livci obsodili nezakonit sklep vlad Amerike in Anglije, da pre-vezame Trst in cono A Italiji. Te dni so že v večini volilnih enot opravili zbornice volivcev. Povsod je udeležba velika in volivci živah-no sodelujejo v razpravi. Odbor-

R.

V kočevskem okraju so povečali število članov okrajnega zbora proizvajalcev

Ceprav je bilo v Kočevju mno-go tovarišev zaposlenih pri pri-pravah na proslavo 10. obletnice Kočevskega zbora, vendar tudi predvolilne dejavnosti niso zana-marili. O njih sta že razpravljala tudi oba zbora okrajnega odbora in soglasno sklenila, povečati šte-vilo članov okrajnega zbora pro-izvajalcev na 51. V kočevskem okraju daje industrijska skupina 59,9% okrajnega družbenega bruto produkta, kmetijska pa 40,1%. V industrijski skupini sta naj-močnejša rudnik Kočevje in grad-beno podjetje »Zidar« v Kočevju, v kmetijski skupini pa je naj-

A.

Prispevke za volilni sklad nakazujte na tekoči račun pri NB št. 601-T-290

močnejša volilna skupina zadrug Velike Lašče, Turjak in Sv. Gre-gor. V industrijski skupini bodo volitve 5. novembra, v kmetijski pa 8. novembra.

Prihodnje dni bodo sestanki Socialistične zveze in sindikatov, tako za tem pa zbori volivcev, ko bodo sprejemali tudi kandida-ture za posamezne volilne okoliše.

A.

Prispevke za volilni sklad nakazujte na tekoči račun pri NB št. 601-T-290

naslove, kakor če je človek pravkar dobil nekaj številč nepre-branih časnikov. Kaj vse se je zgodilo v desetih dneh samo sodeč po tem, kar poroča »Borba«:

Ustanovljen je bil Antifašistični svet narodne osvoboditve Ju-goslavije. — Objavljeno je podrobno poročilo. Vesa in Vlado mi bosta podrobneje pripovedovala o tem, bila sta navzoča, Vesa je imel tudi referat. Ali pa naprosim Vlado, naj mi prebere, kar je napisal v dnevnik.

Italijani beže s proge Zagreb—Split. Kaj pa naj drugega store? Slovenski partizani so s smrtjo kaznovali kolovodjo Bele garde, bivšega bana Natlačena, in sicer sredi Ljubljane!

Domobranski bataljon prebežal na stran partizanov — nikoli ne približujemo netočnih vesti, to pa težko verjamem.

Zakaj se ne pridružijo nam, saj vedo, da jih bomo poslali domov.

V Maksimiru so ustrelili šest srednješolcev, nobenemu ni bilo nad dvajset let.

Obletnice: bitka na Plevljah — bila je leta 1941. Se zdaj je težko misliti, koliko dobrih tovarišev in junakov je padlo v njej.

Stirinajsti december 1939 — samo dve leti prej, so pokale po beograjskih ulicah prve salve. Povrat se slišala puške na ulici, bila je tema, nisem jih videl. Tovariš sem slišala puške na ulici, vodila na terenu demonstracijo. Zdaj vodita vojaške enote. Rada imam te primerjave, ob njih najočitneje čutim, kako zelo se je borba razrasla in kaj vse se je v nekaj letih zgodilo. V demon-stracijah sem sodelovala takoj od začetka, z Djurom Strugarjem in Vladom; poleg mene je padla ranjena Bosa. Nekaj dni prej je prišla k meni, da bi ji pomagala napisati neko poročilo. Nisem je več videla... Zdaj tudi Djura ne bom več videla...

ko so same spregovorile in odprle svoja srca, ko so spregovorile v imenu milijonov žensk. Iz groze in pekla te vojne je zrasel nov človeški lik — osvobodjene ženske.

Negibno, s pridržano sapo poslušala dvorana staro kmetico, ki krči prste, ker ji besede ne gredo iz ust, ker so samo besede. Solznih oči in jecanja je rekla: »Ne dopustimo, da bi naši borci zmrazovali. Dva takšna sem nedavno videla...«

Stasito, lepo dekle zasenčenih oči, nepismeno, si je bolešno tiščalo prsi: bolje je umreti kakor živeti s slepimi očmi. Ko je stari dobri tovariš Stojilj prinesel tem ženskam darila, so visoko dvignjene roke ponesle po dvorani ševenj tablic. Pazljivo ko na otroke v zibelki bodo matere in sestre borcev ponoči gotovo pazile nanje in sanjale, kako pišejo: mili moj, dragi moj...

Govori mlada žena, predsednica velike množične organizacije. Na sebi ima široko kmečko krilo, na glavi pa belo pečo. S stisnjeno pestjo, v kateri kmetice navadno drže žepni robec, gestiku-lira s samozavestjo rojene govorice. Po dvorani doni: »Te moje tovarišice dolgo niso vedele, kaj je imperializem.« V dvorani je bilo vsem jasno: samo ona, prav ona je lahko tega najbolje naučila tudi svoje tovarišice. Žena nadaljuje: »Glejte, hodim po Bosni in vidim, kako ugodna so tu tla za borbo.« — Naša žena misli na vojno, misli na zmago nad sovražnim taborom. Mar morejo te žene po-stati sužnje fašizma? In kje smo takšne žene videli? Na slikah iz velike dežele socializma.

Med premorom so dekleta v kotu prepevala: »Ja ne želim po-ginuti mlada — napreduje udarna brigada. Ja sam svoga poslala mladiča — da rasčera bandu Drenoviča.«

Bil je krasen praznik vstaje.

13. decembra. Ker sem bila na konferenci, nisem mogla sode-lovati v pripravljanju »Borbe« za 6. in 13. decembra. Berem samo

Novo gospodarske uredbe

Nova določila za pokojnine pri težkem delu zaposlenih delavcev

V eno leto za pokojninski staž se bo računalo 8 in 9 mesecev

Zvezni izvršni svet je sprejel uredbo o pridobitvi pravice do pokojnine in invalidnine pri težkih delih zaposlenih delavcev. Ta uredba naj uveljavlja načelne določbe o socialnem zavarovanju v ugodnih pogojih za pokojnino zavarovancev, zaposlenih pri težkih in zdravju nevarnih delih. Brez takšnih določb bi bili namreč zavarovanci, zaposleni pri najtežjih delih, v slabšem položaju, kakor ostali delavci.

Prej je vse zaposlitve, ki dajejo pravico do znižane pokojnine in starostne dote, obsegal en sam akt. Po novi uredbi so predloženi štiri osnovne kategorije težkih del, za ostale pa uredba pooblašča odbor za socialno politiko, da lahko uporabi predpisov razširi tudi na druge kategorije pri težkih delih zaposlenih delavcev. Za delavce, zaposlene pri težkih delih, veljajo po uredbi: piloti civilnega letalstva, delavci na delih v klesarstvu, delavci pri potapljaških delih, v pristaniški službi, v službi varnosti plovice, pri reševanju ladij in pomorsko-građbeni dejavnosti ter ostali delavci, ki delajo pod zemljo in rudnikih, če delajo v njih stalno, ali pretežno in s polnim delovnim časom, predpisanim za ta dela.

Za leto dni pokojninskega staža pri določanju pravice do pokojnine in invalidnine bo veljalo vseh osem mesecev za pilote ali delavce, zaposlene pri klesarstvu in potapljaških delih, za delavce, ki delajo v rudnikih, pa devet mesecev. Takšen način računanja pokojninskega staža se bo uporabljal tudi za čas, ki so ga zavarovanci prebili kot vojni zavarovanci na položajih ter letalski in pomorski službi in v službi na morju.

Zavarovanci, ki so v letalski službi in pri delu v klesarstvu dosegli določeni pokojninski staž (moški 35, ženske pa 30 let), lahko uveljavijo pravico do polne starostne pokojnine ne glede na starost. Če so opravljali ta dela efektivno najmanj pet let in če imajo po svoji celotni zaposlitvi pravico do starostne pokojnine, se z zakonom določena starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine zniža, in sicer za eno leto za vsakega polna tri leta efektivnega dela pilotov in delavcev, zaposlenih

pri klesarstvu in potapljaških delih, in za eno leto za vsakega polna štiri leta pri delih v rudnikih. Koristnikom po uveljavitvi te uredbe, se lahko računajo nove pokojnine in invalidnine po določbah nove uredbe. Pravica do invalidnine oziroma pokojnine bo priznana tudi tistim, ki so nehali delati zaradi bolezni, onemoglosti in starosti, pa si je niso pridobili, kolikor izpolnjujejo pogoje za uveljavljanje takšnih pravic po novi uredbi. Uredba tudi predvideva, da imajo zavarovanci pravico do novega zneska pokojnine oziroma invalidnine od prvega dne prihodnjega meseca po vložitvi prošnje.

Nova uredba nedvomno dokazuje veliko skrb naše države za delovne ljudi, upoštevanje njihovih zaslug ter dela za skupnost. Njene določbe bodo omogočile, da bodo delovni ljudje pravilno zavarovani za primer bolezni ali starosti, če so bili zaposleni pri najtežjih delih.

Nova uredba o zakupu zemljišč, prodaji poslopij in inspekciji tržišč

Zvezni izvršni svet je izdal uredbo o odobritvi pogodb o zakupu kmetijskih zemljišč, o tej uredbi lahko vamejo kmetijski zemljišče v zakup le osebe, ki ga lahko odenujejo brez uporabe najete delovne sile. Zemljišče lahko vamejo v zakup tudi poljedelci, a le pod pogojem, da ta zemljišče z zemljo, ki je že njegova last, ali jo ima v zakupu po pogodbi, več zemlje kot znaša maksimum, ki ga določa zakon o kmetijski reformi in kolonizaciji ter usrežajoči predpisi ljudskih republik. Vse osebe, ki vamejo ali dajo zemljišče v zakup, morajo pogodbo o zakupu predložiti obinskemu ljudskemu odboru v odobritvi. Ljudski odbor bo pogodbo odobril, če ne dobi najemnik hkrati z zemljo, ki je že njegova last, ali jo ima v zakupu po pogodbi, več zemlje kot znaša maksimum, ki ga določa zakon o kmetijski reformi in kolonizaciji.

Neveljavne so pogodbe o zakupu zemljišč, ki nasprotujejo določbam te uredbe in po kateri lahko dobi najemnik več zemlje, kot določa ta uredba, in sicer le za tisti del zemljišča, ki presega določeni maksimum. Okrajna komisija za kmetijski zemljiški sklad bo razglasila kot neveljavno vsako pogodbo o zakupu, ki nasprotuje določbam te uredbe.

Določbe te uredbe se nanašajo tudi na polovljene pogodbe in vse druge pogodbe, ki izročajo v uporabo zemljišče, ter za vse pogodbe o zakupu, ki so bile sklenjene pred veljavnostjo te uredbe.

Izdana je bila uredba o izpremembah in dopolnitvah uredbe o nadzoru prometa z nepremičninami, ki prepoveduje gospodarskim podjetjem, državnim organom in ustanovam nakup poslopij in gradbenih parcel. Okrajni mestni in krajevni ljudski odbori odtlej ne bodo mogli izdajati zasebnikom odobritve za prenos neopredeljenih, kadar gre za spekulativne namene ali če si prejemnik ustvari s tem stalno rento, večjo kot je potrebna za življenje. Odbori v bodoče ne bodo mogli izdajati odobritve za prenos nepremičnin, če s tem nastaja večje zemljiško lastništvo kot to omogoča zakon o agrarni reformi in zakon o kmetijskem zemljiškem skladu.

Izdana je bila uredba o inspekciji tržišč, ki bo nadzorovala izvajanje predpisov in ukrepov, ki regulirajo trg, blagovni promet in usluge. Inspekcijo tržišč bodo izvajale zvezna inspekcija, republiška inspekcija, inspekcija avtonomnih enot in okrajne, oziroma mestne inspekcije tržišč. Formirana bo tudi finančna inspekcija, ki bo delovala po predpisih uredbe finančne inspekcije, ki jo je sprejel Zvezni izvršni svet. Nadzoroval bo izvajanje predpisov o pravnem poslovanju gospodarskih

organizacij in predpisov, ki urejajo obveznosti do družbene skupnosti ter nadzorovala delo organov državne uprave pri izvajanju predpisov o določanju računov in pobiranju davkov. Po uredbi o proračunsko trgovinski inspekciji, ki je bila sprejeta na zadnji seji Izvršnega sveta, bodo nadzorovali izvajanje proračuna in poslovanja administracije državni tajnik za proračun in državno administracijo ter proračunski organi avtonomnih enot in okrajnih ali mestnih ljudskih odborov po proračunsko administrativni inspekciji.

Podjetja bodo imela na razpolago več deviz

Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta je za pospeševanje izvoza izdal odlok o povečanju dela deviznih sredstev, ki ostanejo gospodarskim organizacijam. V prihodnje bodo dobivale gospodarske organizacije, ki izvažajo v tem odloku našteje pridelke in izdelke, večji del deviz, kakor doslej. Pri vseh panogah znaša odstotek deviznih sredstev 80%, izvozniški barvne kovine, rezan gradbeni les, hlode, volno, predivo, hodniki, surove in suhe kože vseh vrst, suhe silive, vina, tobak in kmetijske pridelke, razen žita. Za te izdelke in pridelke bodo dobivale 90% deviz.

Trgovinska podjetja, ki izvažajo na svoj račun, bodo dobivala za prvo razpolaganje 30% deviz. Trgovinska podjetja, ki izvažajo marmelado, džem, čreva, suho sadje in sočivo (razen suhih siliv), proizvode domače dejavnosti in obrtniške, zdravilna zdravila in gozdne sadeže, ki jih izvažajo na svoj račun, bodo dobivala 80% od ostalih deviznih sredstev. Gradbeni in ostala podjetja (turistične in speditorske organizacije itd.) bodo dobivala 50% podjetja jugoslovanskega pomorstva in podjetja, ki se ukvarjajo s kvalitativnim in kvantitativnim spremljanjem blaga, pa 99% deviznih sredstev.

ŠAHOVSKI TURNIR KANDIDATOV V ŽURICHU

Gilgorić prekinil proti Kotovu

Z DVEMA KMETOMA MANJ, NEVARNO NAPADA IN JE V ZNATNO BOLJSEM POLOŽAJU — RESHEVSKY PROTI SMISLOVU NA SLABŠEM — DRUGI BRONSTEINOV PORAZ

Zürich, 15. oktobra. Rezultati XXV. kola: Kotov — Gilgorić prek., Smislov — Reshevsky prek., Szabo — Averbah remi, Geller — Bronstein 1:0, Bole-slavski — Tajmanov 1:0, Euwe — Petrojan remi, Stahlberg — Najdorf prek. Keres je bil prost.

Stanje na lestvici po XXV. kolu: Smislov 14,5 (1), Reshevsky 13,5 (2), Bronstein 13,5, Keres 13, Kotov 12 (1), Najdorf 11 (2), Gilgorić, Petrojan 11 (3), Averbah 11, Bole-slavski 10,5 (1), Tajmanov 10 (2), Geller 10 (1), Euwe, Szabo 10 (1), Stahlberg 6 (2).

GLIGORIĆ JE ODLICNO ZAIGRAL

Lepo je bilo videti, kako je Gilgorić preigral Kotova v otvoritvi in kako je z žrtvo dveh kmetov ruskega vele mojstra popolnoma prekosil. Zmagovalec nad Smislovom in Reshevskyem je bil videti nemočen pred Jurijem črnih figur. Tendar je Gilgorić v nekem trenutku spregledal, nekako parado Kotov in izpustil dobri položaj iz rok. Zatem je prišel celo v kritičen položaj, vendar je spet dosegel prednost, tako da ima ob

Deseta tekma francoskih in jugoslovanskih nogometašev — Stadion v Maksimiru bo sprejel 43.000 gledalcev, 100.000 gledalcev pa je hotelo vstopnice — Tekmo bo prenašalo pet radijskih postaj — Naši igralci optimisti

Zagreb, 15. oktobra. Na Stadionu v Maksimiru hite, da bi pravočasno končali dela. Stadion bo lahko sprejel kakih 43.000 gledalcev, toda vstopnice je iskalo okrog 100.000 ljudi. Naši reprezentanti vsak dan trenirajo. Treninge opazuje nekaj tisočev najvnetejših ljubiteljev nogometa. Postava naše reprezentance proti Franciji bo objavljena šele v soboto zjutraj.

Francoska reprezentanca je že sestavljena. Naši igralci sodijo, da je to najboljša francoska reprezentanca, ki so jo mogli sestaviti. Trener naše reprezentance Pogačnik je izjavil, da so Francozi zelo močni in da bodo nevaren nasprotnik.

KOŠARKARSKI TURNIR ZA »CARIGRAJSKI POKAL«

Še dve pomembni tekmi

Carigrad, 15. oktobra. Carigradski košarkarski turnir stopa v zaključno obdobje. Ostali sta še dve veliki tekmi: v petek igra naša reprezentanca proti Turčiji, v nedeljo pa se bodo domačini pomerili s Francozi. Ti dve tekmi bosta razjasnili stanje v zgornjem delu lestvice, seveda pod pogojem, da bomo mi premagali Turčijo, Turki pa Francijo.

Za enkrat poteka turnir po »francoskem načrtu«. Njihova olimpijska petorica je na vseh tekmah prekosila vse nasprotnike. Ti igralci so pokazali takšno gotovost v igri, da je težavno domnevati, da bo komu uspelo prekiniti vrsto njihovih zmag. Niti v kritičnih trenutkih se Francozi ne zmedejo in ne izgube kontrole nad igro.

Včerajšnji dan je minil brez borb. Igralci so počivali. »Počitek« mi je včeraj dejal Čurčić, »nas dela živčne«.

Zivci so precej napeti. Vsi napeto pričakujejo nadaljnega razvoja turnirja. Večina naših se je že pomirila iz izgubo prvega mesta, tli samo še majhen up na morebitno presenečenje v tekmi Turčija — Francija.

Kakor koli že, zaenkrat ostane kot realna možnost naslednji vrstni red: Francija, Jugoslavija, Turčija, Italija, Švica in Avstrija.

Do konca turnirja bo naša reprezentanca igrala še dve tekmi. V petek s Turčijo in v soboto s Italijani.

Uspeli so odvisen od tega, kako bo zaigrala obramba, ki je bila doslej naš najhujši problem.

Napadalci so bili uspešnejši. Največ košev so dosegli: Marjanovič 47, Čurčić 32, Andrijašević 28, Miletič 22, Loci 20, Kristančič 18, Bjegojevič 14.

Carigrad, 15. oktobra. Predsinočnjim je Jugoslavija premagala Avstrijo.

Pred desetim dvobojem nogometnih reprezentanc Jugoslavija in Francija so naši igralci optimistično razpoloženi. Zlatko Čajkovski je izjavil, da upa, da bo naša reprezentanca zelo dobro zaigrala, in da je prepričan v uspeh. Stanković je bil še določnejši in je dejal, da bomo Francoze premagali.

Doslej sta Jugoslavija in Francija igrali 9 tekem: Francozi so bili štirikrat poraženi, dve tekmi sta bili neodločeni, tri pa je izigrala Jugoslavija. Gol razlika je 16:14 v korist Francozov.

Francoska reprezentanca bo prišla v petek z letalom v Zagreb. Tekmo bo prenašalo pet radijskih postaj: Pariz; Luxemburg, Monte Carlo, Beograd in Zagreb. To bo rekord za Zagreb, kajti doslej ni nobene zagrebške športne prireditve neposredno prenašalo pet radijskih postaj.

Na tekmo bo prišlo tudi osem posebnih dopisnikov francoskih listov. Včeraj je v Zagreb prisel urednik nogometne rubrike največjega športnega lista L'Equipe, ki je izjavil, da pričakuje zmago Francozov.

Igrišče na Stadionu Dinama v Maksimiru sodijo strokovnjaki za trenutno najboljšo v državi. Je prožno in poraslo s travo.

Reprezentanca Francije

Pariz, 14. oktobra. Komisija za izbiro igralcev francoske reprezentance je določila naslednje moštvo za tekmo v Zagrebu: Vignal, Pleimelding, Marché, Marcel, Jonquet, Pancarne, Ujlaky, Glovacki, Koppa, Flammon, Pianton, in kot rezervi: Dakoski, Giansesi in Della Derrière.

V tej postavi je 10 igralcev, ki so preteklo nedeljo premagali reprezentanco Severne Irske. Le Pleimelding ni nastopil.

Določena je reprezentanca Anglije za tekmo s Kontinentom

London, 15. oktobra. Angleška nogometna federacija je določila naslednje moštvo za tekmo proti evropski reprezentanci, ki jo bo sestavljala mednarodna nogometna federacija (FIFA): Merrick, Ramsay, Eckersley, Wright, Upton, Dickinson, Matthews, Mortense, Lofthouse, Kikshall, Mullen. Kot rezerve so določili Ditchburn, Berliowa in Allena. Angleška reprezentanca je bila izbrana iz starh mednarodnih igralcev, izvršni srednjega krila Uftona, ki prvič nastopa v državni reprezentanci. Tekma bo 21. oktobra v Londonu.

DNEVNE NOVICE

GLEDALIŠČA

DRAMA
Petek, 16. oktobra ob 15: Shaw: »Pygmalion«. Zaključna predstava za gimnazijo na Jelenčah. — Ob 20: Molière: »Zlahtni meščan«. Abonma red K.
Sobota, 17. oktobra ob 20: Molière: »Zlahtni meščan«. Abonma red G.

OPERA
Petek, 16. oktobra ob 15.30: Foerster: »Gorenjski slavček«. Abonma red Petek (popoldanski).
Sobota, 17. oktobra ob 19.30: Verdi: »Rigoletto«. Abonma red F.
Nedelja, 18. oktobra ob 11: Matineja v okviru protifalšistične kampanje. Brezplačne vstopnice. — Ob 19.30: Gounod: »Faust«. Izen in za poželje.
Ponedeljek, 19. oktobra ob 19.30: Debussy: »Coppelia«. Balet. Abonma red H.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 17. oktobra ob 20: Hašek-Reiman: »Dobri vojak Švejk«. Nedelja, 18. oktobra ob 15: Nestroy-Likar: »Ah ta ljubezen šmentana, veseloigra z godbo, petjem in plesom«. Nedelja, 18. oktobra ob 20: Nestroy-Likar: »Ah ta ljubezen šmentana«. Predpredaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 20-923.

Umrli so v Ljubljani

Predovič Janko, trgovski potnik. Pogreb bo v petek ob 14.30 z Zal.
Plestenjak Vojmir, sin uradnika. Pogreb bo v petek ob 17. uri v Dravljah.
Kastelic Jože, komisar. Pogreb bo v soboto ob 16. uri z Zal.

moral iskati odgovora več dni, vi pa bi mi lahko odgovorili nanje v petih minutah. Sicer pa morate tudi vedeti, kaj se dogaja v vašem mestu.

»Vem toliko, kolikor vsak drug človek, ki ga srečate na ulici.« In prijateljsko me je potrepal po rami. »Vse, kar boste zahtevali od mene, bom skušal storiti. Potolažite se torej.«

Vrnila sve se v ulico Raglan. V glavo mi je šinila misel, da mala gospa Wilkinsonova morda niti ne ve, da je njen pod-najemnik mrtev. Vprašal sem nadzornika, kaj ve o tem in povedal mi je, da so ji to sporočili pozno ponoči, zjutraj pa so jo poklicali, da bi potrdila, da je truplo res Olneyjevo. V Olneyjevem žepu najdena kuverta jim je dala naslov.

Nisem slišal, kaj je nadzornik rekel gospe Wilkinsonovi, ko pa sem nekaj minut pozneje navezal pogovor z njo, sva se lahko sporazumela glede sobe. Imel sem občutek, da je nekoliko mrhovinarsko vseliti se v sobo človeka, ki je komaj pred štiri-najstimi urami umrl. Najin pogovor o tem je gospe Wilkinsonovo spomnil na bližino te tragedije — čeprav je bila v njenih očeh samo nesrečno naključje, in gospa je potočila tudi nekaj solz. Medtem je nadzornik pregledoval Olneyjevo sobo.

Pridružil sem se mu in oba sva se lotila temeljitega iskanja. Vžigalnika nisva našla. Sicer pa tudi upal nisem, da ga bova našla v sobi, kajti tudi če ga ne uporabljamo za prižiganje, zmeraj pazimo, da ga imamo pri sebi.

»To se mi ne zdi presenetljivo,« sem rekel. »Stavil bi bil deset proti eni, da ga je zmeraj nosil v žepu, zdaj pa stavim deset proti eni, da ga ima nekdo v mestu pri sebi. Poglejte moj vžigalnik. Olneyjev je bil natanko takšen.«

Nadzornik je pazljivo pregledal vžigalnik rekoč, da bo tak vžigalnik, če ga bo kje videl, takoj spoznal.

Zatemnitev v GRETTLEYJU

Roman o nacističnem vohovstvu v Angliji med drugo svetovno vojno.

ILUSTRIRAL SARAHADIN HODŽIĆ

»To je gospod Neyland. Moj prijatelj. To pa je narednik Boyd.«

Spogledala sva se in prikimala. Ni se mi zdelo, da bi bilo treba še karkoli reči. Odšel sem, nadzornik pa je ostal, da bi izdal nekaj ukazov. Babje pšeno se je bilo spremenilo v hladen dežek. Tedaj sem se spomnil, da se moram iz hotela preseliti in si poiskati stanovanje kje drugje. Morda pri »Trefovi dami? Morda bi se mi posrečilo dobiti tam sobo, če bi pritisnil na Fencresta ali na gospo Jesmondovo, toda pozneje bi bilo treba ljudem pojasnjevati, zakaj stanujem tam, na drugi strani pa je bila »Trefova dama« zunaj mesta in ni se mi zdelo, da bi bilo dobro stanovati tako daleč.

»Ali nimate nič proti, če jaz prevzamem Olneyjevo sobo?« sem vprašal nadzornika, ko sva se peljala po brozgi. »Nimate? Tedaj pa bi lahko rekli gospodinjki gospe Wilkinsonovi dobro besedo zame. Ta uboga žena hoče delati samo tisto, kar je prav, nisem pa prepričan, da bi se ji zdelo prav, če bi se jaz nastanil pri njej.«

»To je poštena stara ženica,« mi je odgovoril, »in pri njej se boste počutili prav tako dobro kakor kjerkoli, zlasti zdaj, ko je mesto prenapolnjeno. Razen tega pa bom lahko zahajal k vam, tako da mnogi tega ne bodo vedeli.«

»Na to sem že mislil. In če vam ne bo težko, bi vas prosil, da bi mi dali podatke o nekaterih ljudeh, prihranili bi mi mnogo časa.«

»Seveda ne bo težko,« je rekel z ironijo v glasu. »Vzel so mi polovico ljudi, mesto pa je prenatrpano. V njem je gotovo dvakrat toliko ljudi kakor pred vojno, — tu pa imam še akte z označbo »Nujno« in »Prvenstveno« in vrag vedi, kaj še, pisma, ki jih prihaja po pošti na tucate. In vse to naj razvozlam in uredim. Veselilo me bo torej, če bom mogel še vam dati na razpolago polovico svojih moči...«

»V redu, v redu, vem, kakšen je vaš položaj,« sem rekel nervozno. »Če je tako, pa pustiva to. Mislite si, da sem prispel v vaše mesto zaradi zdravja in da sem na počitnicah. Vedeti pa morate, da vtem ko ti vaši akti prihajajo v Gretley, zaupna poročila odhajajo iz njega in da začena nekaterim krogom že samo ime Gretley smrdeti. Saj lahko delam tudi brez vaše pomoči. Tudi prej sem tako delal.«

»Danes niste nič kaj dobre volje,« je rekel povsem prijateljsko.

»Ne, že več dni, tednov, mesecev in morda tudi let nisem dobre volje. Toda to ni važno. Vse, kar pričakujem od vas, je, da mi odgovorite na nekatera vprašanja, na katera bi morda